

פעילות פרלמנטרית בעת התפרצות נגיף קורונה - עדכון מספר 1

סקירה זו היא עדכון ראשון לסקירת מרכז המחקר והמידע "פעילות פרלמנטרית בעת התפרצות נגיף הקורונה - מידע ראשוני" מתאריך 18 במרס 2020 (להלן: הסקירה המקורית).¹ נוסף על המידע שהופיע בסקירה המקורית, עדכון זה כולל גם מידע על מדינות שלא נכללו בה,² ומידע עדכני על חלק מהמדינות שנכללו בה.³

המידע בסקירה מבוסס, ברובו, על תשובות שהתקבלו מנציגי פרלמנטים במדינות שונות על בקשת מידע שהפנה מרכז המחקר והמידע באמצעות ארגון ה-ECPRD.⁴ המידע לגבי מספר החולים בכל מדינה מתבסס על נתוני ארגון הבריאות העולמי (WHO), נכון למועד הרלוונטי לכל תשובה.⁵ המידע מתוקן ביחס לגודל האוכלוסייה (מספר חולים למיליון תושבים). נתוני האוכלוסייה נלקחו מתוך ה-⁶CIA World Factbook.

טרם הצגת המצב בפרלמנטים האחרים שנבדקו, נחזור על ההסתייגויות שצוינו בסקירה המקורית לגבי המידע המוצג, ולגבי ההשוואה בין ישראל ובין המדינות האחרות: בראשית הדברים יצוין, כי סטטוס התפרצות הנגיף במדינות השונות הוא דינמי, ומדינות משנות את ההנחיות ואת ההוראות בהתאם להתפתחויות בשטח. בהתאם, גם ההנחיות והכללים לעניין עבודת הפרלמנט עשויים להשתנות בתדירות גבוהה. לכן, המידע הכלול במסמך זה נכון למועד בו התקבל מכל אחת מהמדינות. ככל שיתקבל מידע נוסף, ובפרט לגבי שינויים במדיניות הננקטת, מרכז המחקר והמידע של הכנסת יפרסם עדכונים נוספים לסקירה זו.

המצב המשטרי בישראל בימים אלו הוא חריג וייחודי; בעוד שבמדינות אחרות השאלה הנבחנת היא האם וכיצד הפעילות הפרלמנטרית נמשכת, בישראל השאלה היא למעשה כיצד מניעים את פעילות הכנסת במצב הנוכחי, בו לא הושבעה עדיין ממשלה ולא הוקמו ועדות בכנסת. לצד זאת, ישראל מתנהלת כעת ללא תקציב מדינה מאושר,

¹ הסקירה המקורית נכתבה לבקשת חברי הכנסת ניצן הורוביץ ועופר כסיף, מופיעה באתר מרכז המחקר והמידע של הכנסת [בקישור זה](#).

² המדינות שלא נכללו בסקירה המקורית: אוסטריה; ארה"ב; בלגיה; בריטניה; ספרד; צ'כיה; קנדה.

³ המדינות שנכללו בסקירה המקורית ומובא כאן מידע עדכני לגביהן: דנמרק; נורבגיה.

⁴ ה-ECPRD (European Centre for Parliamentary Research and Documentation) הוא ארגון הפועל בחסות הפרלמנטים של האיחוד האירופי ושל מועצת אירופה; הוא משמש פורום לשתוף פעולה ולהחלפת מידע בין כ-70 פרלמנטים המצויים בקרוב ל-50 מדינות חברות ובכמה מדינות משקיפות (ובהן ישראל) וכן פרלמנטים בין-לאומיים.

המידע התקבל בתשובה לבקשות מידע מספר 4333 ו-4350 של הפרלמנט בפולין מ-26 בפברואר ומ-13 במרס 2020 בהתאמה; מספר 4346 של הפרלמנט של סלובניה מ-12 במרס 2020; מספר 4354 של הכנסת מ-17 במרס 2020.

⁵ [אתר ה-WHO](#). לפי נתוני ארגון הבריאות העולמי, בישראל היו ב-21 במרס 712 חולים מאומתים - 81.8 חולים לכל מיליון איש.

⁶ [אתר ה-CIA World Factbook](#).

במצב בו חלק מהצעדים שהממשלה נוקטת מצריכים הוצאות תקציביות לא-צפויות נרחבות. סקירה זו לא תתייחס למצב החוקי והפרלמנטרי בישראל ולאמצעים שננקטו בה, אך יש לזכור כי כאמור, המצב בישראל בכלל, ובכנסת בפרט, הוא ייחודי בעת הזאת.

ישנם הבדלים בחלוקת הסמכות והאחריות בין הממשלה ובין הפרלמנט במדינות השונות, ובפרט במידה בה הממשלה עצמאית לנקוט צעדים שונים ללא אישור של הפרלמנט. הדבר מתייחס גם להגבלות שונות המוטלות על האוכלוסייה ועל המשק, וגם לכלי סיוע שונים שהמדינה נותנת לתושבים ולעסקים, נוכח הגבלות אלו. כך לדוגמה, בחלק מהמדינות הפרלמנט מאשר חבילות של סיוע לאוכלוסייה, והגדלת התקציב העומד לרשות הממשלה לביצוע הצעדים השונים.

נוסף על כך, קיימים הבדלים ניכרים בפעילותם של פרלמנטרים במדינות שונות, גם בשגרה. כך למשל, יש שונות בלוח השנה הפרלמנטרי: בחלק המדינות הפרלמנט אינו מתכנס מדי שבוע, ולכן ממילא בחלק מהשבועות בתקופה הנוכחית לא תוכננה בו פעילות; ויש שונות בהתנהלות השוטפת במליאה ובוועדות בכל הנוגע לסדרי דיון וסדרי הצבעה, כמו למשל אפשרות משפטית וטכנולוגית לקיים דיונים או הצבעות מרחוק באמצעים טכנולוגיים (או אחרים) שונים. כמובן שהבדלים אלה משפיעים על ההיערכות הנדרשת מפרלמנטים בעתות חירום.

עוד יש הבדלים בין המדינות בכל הנוגע להגבלות ולהנחיות הכלליות בעניין התנהלות המשק והתושבים בעת הנוכחית. הבדלים אלו עשויים להשפיע גם כן על המשך עבודת הפרלמנט.

במדינות הפדרליות שנסקרו במסמך זה, המידע מתייחס רק לפרלמנט הפדרלי. בתוך מדינות אלו, עשויים להיות הבדלים בפעילות הפרלמנט ברמה התת-פדרלית (הבדלים העשויים לנבוע גם מהיקפי תחלואה שונים באזורים השונים ומהבדלים באמצעים שכל אחד מהאזורים הללו נוקט לצורך התמודדות עם ההתפרצות).

נוכח לוח הזמנים הקצר לכתיבת המסמך, אין באפשרותנו להתייחס לכלל ההיבטים הללו בכל המדינות שנבחנו. גם בעדכון זה המדינות מסודרות לפי סדר הא"ב.

1. אוסטריה⁷

[2,649 חולים מאומתים נכון ל-20 במרס; 299 חולים מאומתים למיליון איש]

הנהגות שני הבתים בפרלמנט האוסטרי מקיימות על בסיס יום-יומי דיונים בצעדים הנדרשים. בשני הבתים, הישיבות מוגבלות רק לדיונים בעניינים דחופים ולהכנת תקציב המדינה. הכניסה לבניינים המשמשים את הפרלמנט הוגבלה רק לחברי הפרלמנט, לעובדיו ולנציגי התקשורת.

מנציג הפרלמנט של אוסטריה נמסר, כי לא כל אמצעי החירום הננקטים במדינה חלים על הפרלמנט (לדוגמה, ההוראה בעניין מספר מרבי של אנשים אינה חלה), אולם חברי הפרלמנט מקיימים את ההוראות באופן וולונטרי.

שני הבתים הסכימו על צורות התנהלות מסוימות, לדוגמה – מספר מופחת של חברי פרלמנט באולם המליאה, היושבים במרחק של מטר אחד זה מזה. יודגש, כי אין הסכמה רשמית של הפרלמנט על מספר ספציפי או על טווח

⁷ תשובות הפרלמנט של אוסטריה לבקשת ECPD 4354; 20 במרס 2020.

מספרי של חברי פרלמנט שיכולים לנכוח במליאה בכל רגע נתון, אלא מדובר בצעד שסיעות הבית לקחו על עצמן. זאת, שכן נכון לעכשיו, חלק מסיעות הבית מתנגדות לעגן את ההגבלה הזו בצורה רשמית. נכון ל-19 במרס, הפרלמנט עדיין לא גיבש קונצנזוס לעניין נוכחות חברי פרלמנט, אולם חברי פרלמנט מאזורים בהם המגיפה התפשטה בצורה חמורה הצהירו כי לא יגיעו לפרלמנט; הפרלמנט עוסק בשאלות המשפטיות הכרוכות בכך. לדברי נציג הפרלמנט, הפרלמנט בוחן את השימוש בשיחות וידאו לצורך קיום דיוני ועדה. תוך כדי כתיבת סקירה זו קיבלנו עדכון מנציג הפרלמנט האוסטרי עמו מרכז המחקר והמידע נמצא בקשר, כי ב-20 במרס, בעת ישיבת מליאת בית הנבחרים, יו"ר הבית קיבל דיווח כי אחד מחברי הפרלמנט נדבק בנגיף. בעקבות זאת, יו"ר בית הנבחרים נעל את ישיבת המליאה 15 דקות לאחר תחילתה. יצוין, כי אותו חבר פרלמנט לא נכח בישיבה שנעלה, אולם השתתף בישיבה שלא מן המניין שהתקיימה בפרלמנט כמה ימים לפני כן (יום ראשון, 15 במרס).

2. אסטוניה⁸

[205 חולים מאומתים נכון ל-17 במרס; 170.8 חולים למיליון איש]

ב-12 במרס הכריזה ממשלת אסטוניה על מצב חירום עד ל-1 במאי, בשל התפרצות הנגיף. עד למועד פקיעת הצו, הפרלמנט יעסוק רק בנושאים דחופים. "מועצת הזקנים" (Council of Elders) של הפרלמנט, המורכבת מנציגי הסיעות, ומהנהלה (board) שלו, הציעה לפרלמנט לבצע התאמות מסוימות בסדר היום הפרלמנטרי.⁹ ב-26 במרס אמור הפרלמנט לבחור את ההנהלה שלו: ההנהלה מורכבת מיו"ר ושני סגנים, והיא למעשה מנהלת את העבודה הפרלמנטרית. בשיטה הנהוגה באסטוניה, הנהלת הפרלמנט נבחרת אחת לשנה, בהצבעה חשאית של חברי הפרלמנט.¹⁰ למרות מצב החירום, בחירת הנהלת הפרלמנט תתקיים במועד הקבוע לה, אולם היא תיערך באופן שיצמצם ככל הניתן את המגע בין חברי הפרלמנט.

ועדות הפרלמנט יקיימו דיונים רק בימי שני, ורק אם הדבר נדרש – בצורה תכופה יותר. מוזמנים חיפוניים יורשו להשתתף בדיונים, אולם ככל הניתן – רצוי כי השתתפות תיעשה מרחוק, באמצעים אלקטרוניים (video bridge).

ב-16 במרס ועדת התקנון של הפרלמנט דנה בנושא של קיום ישיבות הוועדות מרחוק (telework) במהלך מצב החירום. הוועדה קבעה פה אחד, כי החקיקה והתקנון מאפשרים לעשות כן – ניתן לפרש את ההוראות הקיימות באופן שמאפשר קיום הישיבות מרחוק, כל עוד מבטיחים את קיום כל התנאים להשתתפות בישיבות, כגון היכולת להעיר הערות, לשאול שאלות ולהצביע. זאת, כדי להבטיח את המשך עבודת הוועדות, גם אם בתצורה אחרת.

יצוין, כי הוועדות כבר קיימו עבודה מרחוק בעבר, אולם בצורה מצומצמת יותר: עבור חברי פרלמנט בודדים או אורחים של הוועדות. זאת הפעם הראשונה שהפרלמנט עושה שימוש בצורת עבודה זו באופן גורף. לדברי נציג

⁸ תשובת הפרלמנט של אסטוניה על בקשת ECPRD מספר 4354; 18 במרס 2020.

⁹ ובכלל זה לכנס את המליאה רק בימי שני, שעת שאלות בימי רביעי.

¹⁰ למידע נוסף ראו באתר הפרלמנט של אסטוניה בקישור: [Board of the Riigikogu](https://www.riigikogu.ee/en/Board-of-the-Riigikogu), תאריך כניסה: 18 במרס 2020.

הפרלמנט, אין דחיפות לשנות את תקנון הפרלמנט, אך כאשר מצב החירום ייגמר – ועדת התקנון בוודאי תבחן את התקנון ותתקן את התיקונים הנדרשים כדי להביא ליתר בהירות משפטית.

מהפרלמנט האסטוני נמסר כי ככלל, ההוראות בעניין אמצעי ההגנה הננקטים באסטוניה חלות גם על הפרלמנט. אולם ההנחיות על קיום מפגשים ציבוריים ואירועים ציבוריים אינן חלות על ישיבות הפרלמנט, שכן הן אינן נחשבות אירוע ציבורי.

3. ארצות הברית¹¹

[3,536 חולים מאומתים נכון ל-18 במרס; 10.6 חולים למיליון תושבים]

על-פי לוח השנה הפרלמנטרי המתוכנן, השבוע לא היה שבוע פעילות בבית הנבחרים. מרבית חברי הפרלמנט שהו באזורי הבחירה שלהם, וחלקם היו בבידוד. בסנאט התקיימה פעילות, אולם רק כמה ועדות קיימו דיונים. זאת, כאשר כמה סנטורים היו בבידוד ביתי.

אמנם הקונגרס (שני הבתים) לא הפסיק את פעילותו, אך נראה כי היקף הפעילות בו צומצם: חלק מהוועדות הודיעו כי הן משעות את קיום הדיונים בהן החודש; צומצמו באופן חלקי או מוחלט אירועי שדולות ומשלחות לחו"ל; בוטלו סיורים לציבור; חלק משיבות הסיעות מתקיימות מרחוק. למעט ההחלטה על סגירת מבני הקפיטול לציבור, אשר התקבלה על-די הנהגות שני הבתים, שאר ההחלטות התקבלו עצמאית על-ידי חברי הקונגרס ויושבי ראש הוועדות הרלוונטיות.

התקנונים של שני בתי הקונגרס אינם מאפשרים השתתפות או הצבעה מרחוק בישיבות מליאה. חלק מהוועדות מאפשרות השתתפות מרחוק (למשל: קבלת עדות באמצעות וידאו), אולם לא הצבעה מרחוק. יצוין כי השתתפות מרחוק של עדים ושל חברי פרלמנט כבר הונהגה לפני המצב הנוכחי בחלק מהוועדות.

מנהיגי הבתים שוקלים צעדים להתמודדות עם המצב, לרבות הצבעה בקבוצות של עד 30 חברי פרלמנט בכל פעם, ואולם לדברי נציגת הקונגרס אין כוונה לאמץ אפשרות להצבעה מרחוק. לדבריה, עד כה לא תוקנו הכללים להתנהלות הפרלמנט, אולם ייתכן כי תיקונים כאלה יוכנסו בקרוב.

4. בלגיה¹²

[2,257 חולים מאומת נכון ל-20 במרס; 192.9 חולים למיליון איש]

טרם הצגת פעילות הפרלמנט בבלגיה בעת הנוכחית חשוב לציין, כי בשבוע האחרון ממשלת המעבר (caretaker government) שניהלה את בלגיה הפכה לממשלת חירום. זאת, לאחר שמאז הבחירות לפרלמנט הפדרלי שהתקיימו במאי 2019, המשא ומתן בין המפלגות השונות לא הביא להקמת ממשלה קבועה. לפי פרסומים בתקשורת, הצורך

¹¹ תשובת נציגת הקונגרס בארה"ב לבקשת ECPRD 4354; 18 במרס 2020.

¹² תשובת הפרלמנט של בלגיה על בקשת ECPRD מספר 4354; 20 במרס 2020; תכתובות דואר אלקטרוני להבהרות מנציג הפרלמנט של בלגיה, 20 במרס 2020.

בממשלת החירום, אשר תכהן למשך תקופה מוגבלת של כמה חודשים, נבע מכך שלממשלת המעבר היו סמכויות מוגבלות, שהקשו את ההתמודדות עם הנגיף.¹³

לפי תשובת הפרלמנט הבלגי, פעילות הפרלמנט נמשכת, הן במליאה והן בוועדות, אולם בהיקף מצומצם יותר; בפועל, במהלך השבוע הקודם סדר היום הוגבל לענייני חקיקה דחופים הקשורים לנגיף (כלומר, לא היו שאילתות בעל-פה לממשלה). במהלך אותו שבוע התקיימה ישיבת מליאה בה התקיימה הצבעה, והתכנסו שתי ועדות פרלמנטריות וכן מועצת הנשיאים (הגוף המנהל את הפרלמנט). נוסף על כך, בשל הקמת ממשלת החירום, התנהלו בפרלמנט שלוש ישיבות מליאה נוספות בהקשר לכך (בין היתר הצגת הממשלה והצבעה על אמון הפרלמנט בה). נכון למועד כתיבת מסמך זה טרם נקבעו ישיבות ועדות לשבוע הפעילות הבא, אולם נציג הפרלמנט הבלגי מסר כי ככל הנראה יהיו ישיבות ועדה שיעסקו בעניינים הקשורים להתמודדות עם נגיף קורונה. כמו כן, נקבע באופן טנטטיבי כינוס של מליאת הפרלמנט ב-26 במרס.

לפי נציג הפרלמנט הבלגי, על אף שמבחינה חוקית-פורמלית, לא ברור האם ההוראות שניתנו לכלל האוכלוסייה בבלגיה, ובפרט ההוראות בעניין ריחוק חברתי (social distancing), חלות על הפרלמנט, בפועל – הפרלמנט פועל לפיהן. לאור זאת, הפרלמנט הבלגי קיבל כמה החלטות לעניין ההתנהלות בתקופה הזו, חלקן החלטות תקדימיות:

- ישיבות הוועדות הועברו לחדרים גדולים יותר, כדי לעמוד בכללים הנוגעים לשמירת המרחק;
 - הכניסה לישיבות המליאה מותרת רק למספר מוגבל של אנשים: יו"ר הפרלמנט והמזכיר (clerk); מנהיגי הסיעות השונות בבית (הללו יכולים להיות מוחלפים על-ידי חברים מהמפלגות שלהם בדיונים בנושאים שונים); ראשת הממשלה וסגניה, אשר יכולים להיות מוחלפים על-ידי שרים שונים, בהתאם לנושא הדיון; גורמים חיוניים מבין צוות הפרלמנט.
 - ישיבת המליאה שהתקיימה השבוע בה הושבעו חברי פרלמנט חדשים התקיימה בחדר ישיבות אחר מהרגיל, וגם הכניסה אליה הוגבלה לגורמים האלה בלבד: יו"ר הפרלמנט והמזכיר, עשרת חברי הפרלמנט החדשים, גורמים חיוניים מבין צוות הפרלמנט.
 - כדי לעמוד בהוראות המרחק (**social distancing**) - ההצבעה בישיבת המליאה התפרסה על פני שלושה חדרים דיונים. חברי הפרלמנט הוזמנו להיכנס לחדרים האלו האחד אחרי השני. מאחר שלא ניתן היה לקיים באופן הזה הצבעה אלקטרונית, נעשה שימוש בכרטיסי הצבעה שמייים.
 - בישיבת המליאה, דוכן הנואמים עבר חיטוי לאחר כל קטע (intervention).
- יצוין, כי יו"ר הפרלמנט הניח הצעה לתיקון תקנון הפרלמנט, כדי לאפשר לקיים את ישיבותיו מרחוק, וכן לאפשר לקיים מרחוק (באופן חלקי) הצבעות. טרם התקיים דיון בהצעה, והיישום שלה גם תלוי ביכולות הטכניות הקיימות. עובדי הפרלמנט עובדים מרחוק, ככל הניתן. עם זאת, חלק מעובדי הפרלמנט אינם יכולים לבצע את עבודתם מרחוק, ובישיבות הפרלמנט נדרשת בבניין הפרלמנט נוכחות משמעותית של צוות העובדים.

¹³ ראו למשל ידיעה מ-16 במרס באתר רויטרס בקישור: [Update 1 – Belgian Government given emergency powers to tackle virus](https://www.reuters.com/article/health/belgium-gives-emergency-powers-to-tackle-virus-idUSKCN190001), תאריך כניסה: 21 במרס 2020.

5. בריטניה

[3,277 חולים מאומתים נכון ל-19 במרס; 49.9 חולים למיליון איש]

5.1 בית הנבחרים¹⁴

מתשובה שנשלחה למרכז המחקר והמידע של הכנסת ב-18 במרס עולה, כי נכון למועד זה, ישיבות המליאה והוועדות ממשיכות להתקיים. פעילויות אחרות, כמו סיורים וישיבות סיעה – צומצמו. כמו כן, צומצמה כניסה אנשים לפרלמנט והוגבלה למי שנוכחתם נדרשת (בעיקר הגבלה על כניסת אורחים). יו"ר הפרלמנט גם קרא לחברי פרלמנט בעלי בעיות בריאותיות וכאלה שגילם מעל 70 וכן לחברות פרלמנט הוותיקות – לתת תשומת לב מיוחדת (particular attention) להנחיות רשויות הבריאות.

לקראת ישיבת המליאה שהתקיימה ב-18 במרס (שעניינה היה שאלות לראש הממשלה), מצליף הממשלה פרסם לחברי הפרלמנט הודעה בה נכתב, כי כדי לוודא שהפרלמנט פועל לפי ההנחיות שניתנו לציבור, הוחלט כי רק אנשים הכלולים בסדר היום של המליאה יוכלו להיות במליאה.

גם בהתייחס לישיבות מליאה נוספות, המצליפים של הסיעות מנסים להגביל את מספר חברי הפרלמנט הנוכחים במליאה; יו"ר הפרלמנט ציין, כי הפרלמנט עושה את המיטב כדי להמשיך להתכנס, תוך שמירה על הנחיות (guidance) משרד הבריאות.

ב-19 במרס בית הנבחרים הסכים על השעיית הישיבות באולם ווסטמינסטר (Westminster Hall), המשמש ככלל לדיונים טקסיים) עד להודעה חדשה. ענייני הפרלמנט ממשיכים להתנהל.

אין כיום הסדר לעבודה פרלמנטרית מרחוק או להצבעה מרחוק, אולם מתקיימים דיונים בין נציגי הסיעות כדי להימנע מהצבעות. לדוגמה, ב-18 במרס, במסגרת דיוני "יום האופוזיציה", הצעות האופוזיציה נוסחו בצורה ניטרלית, ולא התקיימו הצבעות.

נכון ל-18 במרס, הפרלמנט לא נקט צעדים מיוחדים שמשפיעים על העבודה הפרלמנטרית במליאה, אולם צעדים כאלו נשקלים.

ועדת התקנון של בית הנבחרים פנתה ליו"ר בית הנבחרים בהצעה לשנות את האופן בו מתנהלות הצבעות (divisions)¹⁵. לעניין זה ציין יו"ר בית הנבחרים, כי ועדת התקנון כבר בוחנת את פיילוט ההצבעה מרחוק (שכבר הופעל בפרלמנט טרם התפרצות הנגיף), וכן שלמרות שקיזוזים בין החברים נעשים בצורה לא רשמית, ניתן לפרסם רשימות של קיזוזים. מזכיר בית הנבחרים הדגיש, כי יש להבחין בין צעדים מסוגים שונים:

- צעדים הדורשים אישור של בית הנבחרים – כמו הרחבת השימוש בהצבעה מרחוק או שינוי זמני הישיבות;

¹⁴ תשובות נציג בית הנבחרים של בריטניה לבקשת ECPRD 4354; 18-19 במרס 2020.

¹⁵ ראו להלן.

- צעדים שהיו"ר מוסמך להחליט עליהם – כמו שינוי אופן ההצבעה כך שתתבצע בקול רם ולא באמצעים אחרים (voices rather than votes);¹⁶
 - נושאים התלויים בשיתוף פעולה בין המפלגות - כמו הפחתה מאוזנת של נוכחות חברי הפרלמנט.
- באשר לוועדות, חלק מהן (ה-Select Committees) יכולות לקבל עדויות באמצעות וידאו, וכבר עשו זאת בכמה מקרים בעבר.
- באתר האינטרנט של בית הנבחרים צוין, כי חברי פרלמנט והעובדים יכולים להמשיך להגיע לבניין הפרלמנט כאשר הדבר נדרש, אולם הפרלמנט מעודד עבודה מהבית כאשר הדבר אפשרי.¹⁷

5.2 בית הלורדים¹⁸

מבית הלורדים (הבית העליון) נמסר, כי הפעילות ממשיכה להתקיים, ולא ננקטים צעדים מיוחדים.

6. גרמניה (הבונדסראט - הבית העליון)¹⁹

[6,012 חולים מאומתים נכון ל-17 במרס; 75 חולים למיליון איש]

ישיבת המליאה הבאה של הבונדסראט (הבית העליון), שנקבעה ל-3 באפריל, צפויה להתקיים כמתוכנן.

מבחינת הוועדות – בעת הנוכחית, ישיבות הוועדות מתקיימות בצורה פיזית רק אם הדבר הכרחי. הדיונים וההצבעות בוועדות נעשים כעת בנוהל של העברה בכתב: נציג מכל אחת מהמדינות הפדרליות (Länder) שולח בכתב למזכירות הוועדה את התייחסותו לנושא הנדון. מזכירות הוועדה מסדרת את הדברים באופן שמאפשר להצביע עליהם וכל נציג שולח את הצבעתו בדוא"ל ואם יש רוב להצעה מסוימת היא תועבר למליאת הבונדסראט. באופן כזה, גם חברי פרלמנט שנדבקו בנגיף יכולים להשתתף בדיוני הוועדות. יצוין, כי מדובר בנוהל המוסדר בתקנון הפרלמנט, ומופעל גם בשגרה - במקרים דחופים או בהליכים בהם אין מחלוקת.

לעומת זאת, במליאה נדרשת נוכחות פיזית של לפחות חבר אחד מכל אחת מהמדינות הפדרליות לצורך הצבעה.

לפי נציג הבונדסראט, הפרלמנט ריבון לפעול לפי כללים השונים מהכללים שקבעה המדינה לגבי הכלל. למרות זאת, ייתכן כי ישיבת המליאה הבאה תתקיים עם מספר מופחת של חברים. החלטה סופית בנושא טרם התקבלה. כאמור, לצורך ההצבעה במליאה די בנציג אחד של כל לנדר.

¹⁶ ההצבעות בפרלמנט הבריטי נעשות ככלל בשני אופנים:

- הצבעה בקול רם (voices) – יו"ר הבית מבקש מהחברים להשיב אם הם מסכימים להצעה או להחלטה או לא, והם עונים בקול רם כן או לא ("aye" or "nay"). אם לדעת היו"ר הרוב ברור כך נקבעת התוצאה.
- הצבעה בחלוקה (division) – אם התוצאה בקולות המשתתפים אינה ברורה, היו"ר מכריז על חלוקה. במצב זה ההצבעה מתבצעת על-ידי כך שחברי הפרלמנט יוצאים לשתי מבואות נפרדות, אחת למצביעים בעד (Aye Lobby) והשנייה למצביעים נגד (Nay Lobby). בכל מבואה נרשמים שמותיהם של חברי הפרלמנט הנוכחים ולבסוף מתבצעת ספירה. כל התהליך אורך כרבע שעה ובסופו היו"ר מכריז על תוצאות ההצבעה.

¹⁷ אתר הפרלמנט של בריטניה בקישור: [Update from UK Parliament on coronavirus](https://www.parliament.uk/news-and-analysis/2020/march/22/update-from-uk-parliament-on-coronavirus), תאריך כניסה: 22 במרס 2020.

¹⁸ תשובת בית הלורדים לבקשת ECPRD 4354; 20 במרס 2020.

¹⁹ תשובות נציג הבונדסראט לבקשת ECPRD מספר 4354; 18 במרס 2020.

לעניין עובדי הפרלמנט, עובדים רבים ככל הניתן עברו לעבוד מהבית. עבודה מהבית התאפשרה עוד טרם האירוע הנוכחי, אולם האפשרות הורחבה כעת. רוב המחלקות חילקו את העובדים הנדרשים להיות פיזית בתוך הבניין לעבודה בשתי משמרות, כך שאם באחת המשמרות ימצא עובד שנדבק בנגיף – העובדים של המשמרת השנייה יוכלו להמשיך לעבוד. כמו כן, היה ניווד של עובדים ליחידות להן נדרש סיוע דחוף.

7. דנמרק²⁰

[1,255 חולים מאומתים נכון ל-20 במרס, 212.7 חולים למיליון איש]

לפי תשובת נציג הפרלמנט הדני, ההוראות בעניין אמצעי ההגנה החלות על כלל האוכלוסייה חלות גם על הפרלמנט ועל חברי הפרלמנט.

ב-12 במרס, ועדת התקנון של הפרלמנט (The Standing Orders Committee) דנה בשאלת ההתאמות שהפרלמנט נדרש להן נוכח הצעדים מרחיקי הלכת (כך בתשובה) עליהם החליט ראש הממשלה יום קודם לכן.²¹ הוועדה קיבלה החלטה להמשיך את פעילות הפרלמנט. יו"ר הפרלמנט נימק את ההחלטה כך: המשך מילוי התפקידים החיוניים של הפרלמנט הוא קריטי עבור החברה בדנמרק, כדי לאפשר חקיקה. לפרלמנט יש חובה להבטיח דיון ואימוץ של הצעות דחופות. בין היתר, נדרשת חקיקה שתאפשר לממשלה את הבסיס החוקי לנקוט צעדים להתמודדות עם המשבר הנוכחי.

המשמעות היא שהפרלמנט הדני ממשיך בפעילויות הקריטיות שלו, אך פעולות אחרות יופסקו לעת עתה, כלומר - דחייה של דיונים בהצעות לא חיוניות או בהחלטות של הפרלמנט, ודחיית תהליכי היועצות בוועדות (בהם שרים מגיעים לוועדה כדי להשיב על שאלות). לצד זאת, כחלק מהפיקוח הפרלמנטרי על הממשלה, חברי הפרלמנט והוועדות יכולים להמשיך להפנות שאלות בכתב אל השרים.

בתשובת הפרלמנט הדני שנשלחה למרכז המחקר והמידע ב-18 במרס נמסר, כי מספר חברי הפרלמנט הנוכחים במליאה בעת הדיונים הדחופים בהצעות חוק הוגבל ל-95 (מתוך 170 חברי פרלמנט), תוך ייצוג פרופורציוני של כל סיעות הבית. יצוין, כי בפרלמנט הדני נדרש קוורום של 90 חברים כדי לאשר חוק (כלומר, צמצום מספר הנוכחים במליאה אינו פוגע בחובת הקוורום). חברי הפרלמנט אינם יושבים במקומות הקבועים שלהם, אלא מפוזרים על פני אולם המליאה תוך שמירה על מרחק של כמה מטרים בין אחד לשני. לא נעשה שימוש במערכת ההצבעה הממוחשבת, אלא ההצבעה נעשית בצורה שמיית - כל אחד קם במקומו ומצביע. בעת ההצבעה לא נוכחים במליאה עובדים של הפרלמנט, אלא ספירת הקולות מבוצעת על-ידי נציגים של שתי סיעות (סיעה אחת שייכת למחנה התומך בממשלה והשניה מהאופוזיציה).

²⁰ תשובות נציגת הפרלמנט של דנמרק לבקשת ECPRD מספר 4354; 18 במרס 2020 ו-20 במרס 2020.

²¹ בין יתר הצעדים עליהם הוחלט: סגירת מוסדות החינוך וגני הילדים החל מה-13 למרס למשך שבועיים; סגירת פעילויות תרבות ופנאי והגבלות על התקהלות מעל 100 איש. עוד הוחלט, כי עובדי המגזר הציבורי שאינם חיוניים יישלחו לביתם למשך שבועיים. במידה וניתן – יבצעו את עבודתם מהבית. ראו אתר משטרת דנמרק בקישור: [New measures against covid 19](https://www.police.dk/nyheder/2020-03-18-new-measures-against-covid-19), כניסה בתאריך 18 במרס 2020.

לעניין הוועדות נמסר למרכז המחקר והמידע של הכנסת כי ישיבות ועדה חיוניות מתקיימות באחד המתחמים הגדולים שיש בבניין הפרלמנט, במקום בו המשתתפים יכולים לשמור על מרחק אלה מאלה. כל הישיבות והשימועים בהשתתפות גורמים חיצוניים מבוטלים, וכך גם פעילויות כמו ביקורים בפרלמנט וכיוצא בזאת.

ב-20 למרס הועבר למרכז המחקר והמידע של הכנסת מידע מעודכן לגבי אופן ההצבעה בפרלמנט הדני בעת הנוכחית. לפי המידע שנמסר לנו, נוכח ההמלצה של ממשלת דנמרק להגביל את מספר האנשים שיכולים להיות באותו חדר ל-10, יו"ר הפרלמנט הדני קיבל את ההחלטות הבאות באשר לפעילות הפרלמנט:

לעניין המליאה: כאשר יש במליאת הפרלמנט קריאה להצבעה, חברי הפרלמנט אשר לא נכחו באולם המליאה,²² צריכים להסתדר בתור בכניסה לאולם, תוך שמירה על מרחק של שני מטרים זה מזה. חברי הפרלמנט שכבר נוכחים באולם יצביעו (באמצעות לחיצה על כפתור הצבעה) ראשונים. לאחר שסיימו להצביע, הם ייצאו מאולם המליאה, ויתר חברי הפרלמנט ייכנסו לפי התור להצביע, בקבוצות של עשרה בכל פעם. באתר האינטרנט של הפרלמנט הדני מצוינות גם הנחיות לעניין הנוכחות באולם המליאה בדיון לפני ההצבעה: בתחילת הדיונים לקראת הצבעה בקריאה שנייה ושלישית, יו"ר הפרלמנט יבקש שרק השרים והדווחים (דווח הוא גורם מטעם המפלגה האחראי על נושא מסוים) ינכחו במליאה. מותר לדווח העוסק בנושא מסוים להתייחס גם לנושאים שתחת אחריותם של דווחים אחרים, או שהדווחים יתחלקו לשתי קבוצות – חצי מהם ינכחו באולם המליאה והמחצית השנייה תעקוב אחר הדיון מתוך לשכתו של חבר הפרלמנט, והם יתחלפו לפי הצורך.

יצוין, כי בעת דיונים במליאה, גם מנהל הוועדה הרלבנטית יהיה זמין.

גם בהתנהלות דיוני הוועדות חלו שינויים, בעיקר בנוגע לצמצום מספר המשתתפים ושימוש באמצעים מקוונים לצורך קיום הדיונים, כמפורט להלן.

ראשית יצוין, כי הפרלמנט מבקש שרק ישיבות ועדה דחופות יתקיימו. בתשובת הפרלמנט הדני נמסר, כי הפרלמנט מבקש מהשרים לפנות אליו בבקשה לקיים התייעצויות (Consultations) רק בעניינים פוליטיים דחופים ביותר, למשל – בהקשר להצעות חוק דחופות הנידונות בפרלמנט.

באשר לאופן ניהול הדיונים נמסר, כי הפרלמנט מעוניין לשמר ככל הניתן את השיח הפוליטי ואת הדיון הדינמי, המאפיינים ישיבה המתקיימת בנוכחות פיזית של המשתתפים, גם תחת הנסיבות החריגות המתקיימות כיום. עוד נמסר, כי כדי לאפשר את הדיונים בוועדות, יו"ר הוועדה נדרש ליעוץ של מנהל הוועדה, ויש צורך בתמיכה טכנית לצורך קיום הדיון המקוון. הדרך הכי טובה לאפשר זאת, היא באמצעות נוכחות של יו"ר הוועדה, מנהל הוועדה ואיש טכני בחדר אחד במהלך הדיון.

לאור זאת, ישיבות הוועדות יתנהלו באופן הבא:

- במהלך דיוני הוועדות, הגורמים הבאים נדרשים להיות נוכחים פיזית בפרלמנט: יו"ר הוועדה; מנהל הוועדה; עוזר של הוועדה או איש טכני. בדיונים מסוימים משתתפים גם יוזם הדיון, והשר הרלבנטי (בליווי פקיד ממשלתי אחד

²² ראו באתר הפרלמנט בקישור: [Nye retningslinjer for afstemninger i Folketingssalen](https://www.folketinget.dk/nyheder/ny-retningslinjer-for-afstemninger-i-folketingssalen), תאריך כניסה: 21 במרס 2020.

או שניים, בהתאם לסוג הדיון). חברי הוועדה יכולים להשתתף בדיון באמצעות Microsoft Teams, התוכנה לניהול שיחות וידאו (VC) המותקנת בכל המחשבים בפרלמנט. כמו כן, התייעצויות פתוחות של הוועדות משודרות בערוץ הטלויזיה של הפרלמנט הדני.

- יו"ר הוועדה רשאי לאפשר את נוכחותם הפיזית של משתתפים נוספים בדיון, כל עוד מספרם הכולל של המשתתפים בדיון אינו עולה על עשרה.
 - נוסף על כך, ניתן לקיים ישיבות ועדה בצורה מקוונת, כאשר במקרה זה נדרשת נוכחית פיזית בפרלמנט רק של מנהל הוועדה ואיש טכני.
 - מבחינה טכנית, כאשר צוות הוועדות שולח במייל את הזימונים לדיונים, הוא מצרף אליהם לינקים לתוכנה לניהול הישיבות מרחוק, וכן הודעה האם הדיון יתנהל בצורה מקוונת או בנוכחות פיזית של חלק מהמוזמנים.
 - ועדת החוץ של הפרלמנט יכולה לאמץ לעצמה דרכים אלטרנטיביות לקיום הדיונים.
- יצוין, כי עד האירוע הנוכחי של התפרצות נגיף קורונה, ועדות הפרלמנט הדני לא קיימו דיונים במתכונת הזו. עם זאת, לפי נציגת הפרלמנט הדני, שיטת ההתנהלות שהפרלמנט אימץ בעת הנוכחית לא דרשה תיקון של תקנון הפרלמנט. ועדת התקנון החליטה על חלק מהנושאים, ויו"ר הפרלמנט החליט על אחרים. עוד יצוין, כי לא היה צורך לצייד את הוועדות ואת חברי הפרלמנט בציוד מיוחד לצורך קיום הדיונים במתכונת הזו, שכן לדברי נציגת הפרלמנט – די במחשבים ובמכשירי טלויזיה על מנת לקיים את הדיונים מרחוק. עם זאת, הפרלמנט נותן את הדעת לאבטחת המידע.

8. ליטא²³

[17 חולים מאומתים נכון ל-17 במרס; 6.3 חולים למיליון איש]

ישיבות מליאת הפרלמנט הושעו עד ל-7 באפריל. ישיבות ועדות בנושאים דחופים מתקיימות.

תיקון לחוק המסדיר את פעולת הפרלמנט, שהתקבל בעקבות התפרצות הנגיף, מאפשר לוועדות לקיים את דיוניהן מרחוק, באמצעים טכנולוגיים. עוד טרם התיקון הנ"ל לחוק, הנהלת הפרלמנט הליטאי (המורכבת מיו"ר הפרלמנט, סגני היו"ר ויו"ר האופוזיציה), שהיא הגוף הקובע את סדר היום הפרלמנטרי, החליטה כי ישיבותיה שלה עצמה יתנהלו גם כן מרחוק.

9. נורבגיה²⁴

[1,742 חולים מאומתים נכון ל-20 במרס; 316.7 חולים למיליון איש]

²³ תשובת נציג הפרלמנט של ליטא לבקשת ECPRD 4354; 18 במרס 2020.

²⁴ תשובות נציג הפרלמנט של נורבגיה לבקשת ECPRD מספר 4333; 17 במרס 2020. תשובת נציג הפרלמנט של נורבגיה לבקשת ECPRD מספר 4354, 20 במרס 2020.

הפרלמנט הנורבגי ממשיך לקיים את פעילויות הליבה שלו, קרי ישיבות מליאה ודיוני הוועדות, תחת ההתאמות אשר יפורטו להלן. ההחלטה לגבי ההתאמות הללו התקבלה על-ידי נשיאות הפרלמנט (גוף המורכב משישה חברי פרלמנט המייצגים באופן יחסי את הסיעות השונות, ובראשו יו"ר הפרלמנט. הנשיאות קובעת את זמני ההתכנסות של הפרלמנט), לאחר התייעצות עם מנהיגי המפלגות השונות.

ב-12 במרס החליטה נשיאות הפרלמנט לצמצם בצורה פרופורציונית את מספר חברי הפרלמנט הנוכחים במליאה בעת דיונים והצבעות, מ-169 ל-87 חברים, אשר מייצגים באופן יחסי את הסיעות בבית; כל סיעה בוחרת את נציגיה שישתתפו בדיונים. החלטה זו תקפה עד סוף אפריל. יצוין, כי לפי החוקה של נורבגיה, נדרש קוורום של מחצית מחברי הפרלמנט (קרי, 85 חברי פרלמנט) כדי שהמליאה תוכל לקיים ישיבה.

במהלך החודשים מרס ואפריל הפרלמנט יעסוק רק בנושאים בהם נדרשת החלטתו הדחופה. נשיאות הפרלמנט היא הגורם האמון על קבלת החלטה מה יהיו הנושאים הללו, לאחר התייעצות עם ראשי כלל סיעות הבית. דיוני הוועדות יתנהלו בכתב²⁵ או באמצעות וידאו-קונפרנס (VC), באופן שמאפשר גם לחברי ועדה אשר נמצאים בבידוד להשתתף בדיון ולהצביע. מנגד, במליאה נדרשת נוכחות פיזית על מנת להשתתף בדיון ולהצביע (אולם, כאמור, מספר חברי הפרלמנט המשתתפים בדיוני המליאה צומצם בעת הנוכחית).

לצורך שינוי מתכונת הדיונים בוועדות נדרש תיקון של תקנון הפרלמנט, תיקון עליו החליטה מליאת הפרלמנט ב-12 במרס. התיקון השעה למעשה החל מאותו מועד ועד להודעה חדשה את חובת הנוכחות הפיזית בוועדות לצורך השתתפות בדיונים או הצבעה. זאת, על מנת לאפשר לחברי הוועדות למלא את תפקידם גם בלי לנכוח פיזית בדיון. לפי פרסום באתר הפרלמנט הנורבגי, הדרישה התקנונית כי לצורך קיום הצבעה נדרש קוורום של לפחות 60% מחברי הוועדה שיצביעו – נותרת על כנה. בפרסום נכתב, כי הנשיאות מניחה שיושבי ראש הוועדות יבטיחו שהחלטות הוועדות מתועדות ומתקבלות בצורה אחראית. לצורך כך נדרש אימות זהותם של מי שמשתתפים בדיונים מרחוק, ודרישה כי בסיכום הדיון יצוין במפורש מי מחברי הוועדה הצביע בצורה שאינה הצבעה פיזית. כאשר הוועדה מקבלת החלטות בכתב – נדרש כי לפחות 60% מחברי הוועדה ישיבו בכתב.²⁶

10. סלובניה²⁷

[253 חולים מאומתים נכון ל-17 במרס; 120 חולים למיליון איש]

10.1 הבית התחתון (National Assembly)

ב-6 במרס הוחלט לצמצם בפעילות שאינה קשורה להכנת ישיבות הפרלמנט, וכן לצמצם את מספר המוזמנים לישיבות בפרלמנט (לדוגמה, לאפשר נוכחות של נציג אחד בלבד מכל גוף רלבנטי). ההחלטה התקבלה בהסכמה בין יו"ר הפרלמנט לבין יושבי ראש הסיעות החברות בבית (heads of the deputy groups).

²⁵ מדובר בפרוצדורה הקיימת גם בשגרה על פי התקנון, במסגרתה כל מי שרוצה להביע את עמדתו בדיון הוועדה שולח אותה בכתב.

²⁶ ראו באתר הפרלמנט של נורבגיה בקישור: [New working procedures for the standing committees during the COVID-19 outbreak](#), תאריך כניסה: 21 במרס 2020.

²⁷ תשובת נציגות הפרלמנט של סלובניה לבקשת ECPRD מספר 4354; 17 במרס 2020.

ב-16 במרס החליט ה-council of president של הפרלמנט (גוף המקביל לנשיאות הכנסת), כי במרס ובאפריל הפרלמנט יקיים רק ישיבות שלא מן המניין (**extraordinary**). שאר הנושאים יידחו לחודש מאי. הפרלמנט יקיים ישיבה חריגה/שלא מן המניין כזו ב-18 במרס.

הפרלמנט בוחן כיום בצורה אינטנסיבית קיום ישיבות ועדות באמצעות VC.

החל מ-16 במרס, חלק ניכר מעובדי הפרלמנט עובדים מהבית. יוצאים מן הכלל לעניין זה הם צוות כוננים (on-call) ועובדים הנדרשים לצורך קיום הפעילות הסדירה של הפרלמנט. הספרייה מאפשרת לקבל חומרים בהזמנה מראש – באמצעות הטלפון או באופן מקוון. האפשרות לעבוד מהבית מבוססת על חוקי העבודה במדינה, ועל הנחיה של מנכ"ל הפרלמנט לעבוד מהבית בנסיבות חריגות.

10.2 הבית העליון (National Council)

החל מה-16 במרס כל פעילות הפרלמנט נדחית, בהתאם להחלטה של נשיא הבית.

ממועד זה, מרבית עובדי הפרלמנט עובדים מהבית, למעט אלה שנוכחותם נדרשת לצורך המשך תפעול העבודה.

11. ספרד

[13,716 חולים מאומתים נכון ל-19 במרס; 273.5 חולים למיליון איש]

11.1 הבית התחתון - בית הנבחרים²⁸

ב-12 במרס החליטה יו"ר בית הנבחרים של ספרד להשעות את פעילות בית הנבחרים לתקופה של שבועיים, עד ל-24 במרס. בעקבות החלטה זו, כל פעילויות הפרלמנט בוטלו, וישיבת המליאה הבאה נקבעה למועד זה.

ב-14 במרס הכריז ראש ממשלת ספרד על מצב חירום במדינה. לפי החקיקה בספרד, לאחר הכרזה כאמור – על הממשלה לדווח עליה לפרלמנט, אשר חייב להתכנס לדיון בעניין מוקדם ככל הניתן. לאור זאת, ב-18 למרס התכנסה מליאת הפרלמנט לדיון בעניין. דיון זה נחשב כדיון פיקוח (Government control session) בו לא מתקיימת הצבעה. הפרלמנט לא הטיל הגבלות רשמיות על מספר חברי הפרלמנט שהורשו להשתתף בדיון; אולם בפועל השתתפו בו מספר מינימלי של משתתפים, בעיקר ראשי הסיעות וכמה נציגים של הנהלת הבית.

תוקפה של הכרזה ממשלתית על מצב חירום הוא 15 יום; הארכת מצב החירום מעבר לתקופה זו מחייבת את אישור הפרלמנט.

בישיבת המליאה שנקבעה ל-24 במרס יידרש בית הנבחרים לקיים הצבעות לאישור צווים שונים. בשל כך, בישיבה זו תתאפשר הצבעה מרחוק, כדי לאפשר את השתתפותם של חברי פרלמנט שאינם יכולים להגיע פיזית לפרלמנט. הפרטים בעניין אופן התנהלות ישיבה זו טרם פורסמו על-ידי יושבת ראש הפרלמנט.

בתקופת התפרצות הנגיף, בית הנבחרים הספרדי הרחיב את השימוש באמצעים לעבודה ולהצבעה מרחוק. מלבד ההצבעה מרחוק, שהוזכרה לעיל, גם נשיאות בית הנבחרים תקיים את ישיבתה השבועית לקביעת סדר היום של

²⁸ תשובת בית הנבחרים של ספרד על בקשת ECPRD מספר 4354; 19 במרס 2020; תכתובת דואר אלקטרוני להבהרות מהפרלמנט של ספרד, 19 במרס 2020.

המליאה בתקשורת מרחוק. כמו כן, גם עבודת גופים נוספים בפרלמנט תתבצע, ככל הניתן, בתקשורת מרחוק, והמרשם האלקטרוני (telematic register), מונח המתייחס ליכולת לנהל מסמכים ותיעוד בצורה מרוחקת) יישאר פתוח לכל מטרה. נוסף על כך, תתבצע הערכה של כלים (שיחות וידאו, הצבעה מרחוק) שיאפשרו לפרלמנט לתפקד בצורה טובה יותר מרחוק, הן באירוע הזה והן באירועים עתידיים. גם מרבית עבודת עובדי הפרלמנט עברה להתנהל מרחוק, ורק שירותים מינימליים ניתנים בתוך מבנה הפרלמנט.

לפי נציג הפרלמנט, השימוש בעבודה מרחוק לא היה כה רווח לפני התפרצות המגיפה. הרחבת העבודה מרחוק היוותה אתגר עבור צוות הפרלמנט, אולם הצוות התמודד איתו בהצלחה.

חשוב לציין, כי הצבעה מרחוק כבר היתה מעוגנת בתקנון הפרלמנט, אשר קבע כי ניתן לאפשר הצבעה כאמור במצבים מסוימים, כמו הריון, מחלה קשה או חופשת הורות. עם זאת, טרם האירוע הנוכחי לא נעשה בו שימוש נרחב. כאמור, נוכח המצב הנוכחי, יו"ר הפרלמנט החליטה לאפשר הצבעה מרחוק. לדברי נציג הפרלמנט, עד כה ההתאמות שבוצעו לא דרשו תיקוני חקיקה או תקנון, אולם לא מן הנמנע כי בהמשך יהיה צורך בהם.

11.2 הבית העליון – הסנאט²⁹

הפעילות הפרלמנטרית בסנאט (הבית העליון) מוגבלת בתקופה הנוכחית לעניינים דחופים בלבד. ישיבות ועדות לא יתקיימו למשך תקופה של שבועיים לפחות. בעוד שבועיים תקבל נשיאות הסנאט החלטה לגבי ההמשך. יצוין, כי ישיבות נשיאות הסנאט ומועצת ראשי הסיעות יכולות להתקיים באמצעות שיחות וידאו, אולם ישיבות המליאה והוועדות אינן יכולות להתקיים באופן כזה.

ההחלטות באשר לשינויים בפעילות הסנאט התקבלו על-ידי הנשיאות, ולא דרשו תיקון לתקנון שלו.

12. פינלנד³⁰

[272 חולים מאומתים נכון ל-17 במרס; 48.5 חולים למיליון איש]

הפעילות הפרלמנטרית בפינלנד נמשכת. יו"ר הפרלמנט רשאי לקבל החלטות לגבי השפעת הנגיף על העבודה הפרלמנטרית (למשל: הפסקת עבודת ועדה פרלמנטרית), והוא גם מעריך את ההשפעה של הנגיף על עבודת המליאה. החלטות היו"ר מאושרת על-ידי הנשיאות (Speaker's Council) - גוף המורכב מיו"ר הפרלמנט, סגני היו"ר, ויושבי ראש הוועדות, ואחראי על סדר היום הפרלמנטרי) ועל-ידי יושבי הראש של הסיעות.

מזכירות הוועדות בנתה סדר יום מצומצם במסגרתו יופחת מספר ישיבות הוועדות, אך כל הישיבות ההכרחיות של הוועדות מתקיימות. דיונים שבהם מעורבים מומחים מתקיימים בגישה מרחוק או באמצעות מידע כתוב שמעבירים המשתתפים. כל הנסיעות של הוועדות מושעות.

²⁹ תשובת הסנאט של ספרד על בקשת ECPRD מספר 4354; 20 במרס 2020.

³⁰ תשובת נציגת הפרלמנט של פינלנד לבקשת ECPRD מספר 4354; 17 במרס 2020.

אין התאמות נוספות בישיבות המליאה או הוועדות, ואין הצבעה מרחוק.

יודגש כי גם בשגרה על-פי חוקת פינלנד, יו"ר הפרלמנט הוא זה אשר מחליט על כינוס המליאה וקובע את סדר היום בה; הנשיאות (Speaker's Council) אחראית על ניהול עבודת הפרלמנט, לרבות הוועדות, ועל הפרוצדורות לקיום עבודה זו.

לפי נציגת הפרלמנט של פינלנד, הרשויות של האזורים השונים בפינלנד אסרו על קיום ישיבות בהן יותר מעשרה משתתפים. עם זאת, הוראה זו לא חלה על הפרלמנט, והוא ריבון לקבל את ההחלטות בעניינים אלו בעצמו.

13. צ'כיה³¹

[904 חולים מאומתים נכון ל-20 במרס; 84.5 חולים למיליון איש]

הפרלמנט הצ'כי (שני הבתים) אימץ כמה צעדי מניעה נוכח התפרצות נגיף קורונה. צעדים אלו נוגעים בעיקר לעובדי הפרלמנט ולהגבלת פעילויות מסוימות של המנגנון, אולם כל הפעילויות החיוניות של שני בתי הפרלמנט מתקיימות. ב-12 במרס הכריזה ממשלת צ'כיה על מצב חירום במדינה. בעקבות זאת, ב-19 במרס הכריז יו"ר בית הנבחרים, לבקשת ראש הממשלה ומכוח תקנון הפרלמנט, על מצב חירום חקיקתי למשך תקופת מצב החירום הכללי. ההכרזה על מצב חירום חקיקתי מאפשרת לבית הנבחרים לדון בהצעות חוק ממשלתיות בלוח זמנים מקוצר, על מנת לאפשר אימוץ של צעדים הנדרשים מכוח מצב החירום הכללי במהירות האפשרית. בהתאם, סדר היום של מליאת בית הנבחרים לישיבתה הקרובה (24.3) כולל סעיף אחד בלבד – הצעת חוק ממשלתית לשינויים במדיניות הרווחה נוכח התפרצות המגיפה.

ב-15 במרס הוכרזו במדינה הגבלות על התנועה של האוכלוסיה, אולם הגבלות אלו מאפשרות תנועה בנסיבות מסוימות, לרבות הגעה של חברי פרלמנט משני הבתים לפרלמנט כדי למלא את תפקידם. יצוין, כי ההגבלה שקבעה ממשלת צ'כיה לעניין מספר משתתפים מרבי באירוע (30 משתתפים), אינה חלה על הפרלמנט (וכן על כמה רשויות נוספות הפועלות מכוח החוקה, כמו משרדי הממשלה ובתי-המשפט).

בבית הנבחרים פעילות הוועדות ממשיכה להתנהל, אולם יו"ר בית הנבחרים הציע להפחית את היקף הפעילות של הוועדות ככל הניתן, וכמה ועדות אכן ביטלו את ישיבותיהן בשבועות האחרונים. כמו כן, יו"ר בית הנבחרים הנחה כי כל ישיבות הוועדות יהיו סגורות לציבור.

בסנאט, "צוות המשבר" של הבית ביטל את כל ישיבות הוועדות בין ה-16 ל-20 במרס.

לעניין קיום דיונים מרחוק; באף אחד מהבתים, המליאה אינה יכולה לקיים דיונים מרחוק - הדבר אינו מתאפשר לא מבחינה טכנית ולא מבחינה פרוצדורלית.

לעומת זאת, בדיונים של הוועדות ניתן להשתתף מרחוק, באמצעות שיחות וידאו, תחת תנאים מסוימים. ניתן לעשות שימוש בשיחות וידאו כדי ליצור קשר עם חברי ועדה או מומחים, וכו'. עם זאת, כאמור, יש תנאים לניהול ישיבת ועדה

³¹ תשובת הפרלמנט של צ'כיה על בקשת ECPD מספר 4354; 20 במרס 2020; תכתובות דואר אלקטרוני להבהרות מנציגת הפרלמנט של צ'כיה, 20 במרס 2020.

באופן כזה: יש לשלוח לחברי הוועדה הזמנה לדיון, בה יצוין החדר בו יתקיים הדיון; יו"ר הוועדה או סגן היו"ר צריכים לנהל את הדיון מתוך החדר שנקבע לדיון; ניתן להשתתף בדיון מרחוק אם המצב מצריך זאת, למשל אם יש חברי ועדה המצויים בבידוד. עם זאת, לא ניתן להצביע מרחוק – לפי הנהלים נדרשת נוכחות פיזית על מנת להצביע. יצוין, כי עד המצב הנוכחי לא נעשה שימוש רב בטכנולוגיה הזו בניהול דיוני וועדות, והדבר נעשה כעת, נוכח הנסיבות. בשני הבתים יש מדיניות דומה בעניין עבודת עובדי הפרלמנט בעת הנוכחית: כל העובדים שתפקידם מאפשר זאת – עובדים מהבית; כל מחלקה צריכה להשאיר עובד אחד לפחות בבניין הפרלמנט, על מנת לספק את השירותים הנדרשים בבית.

14. צרפת

[6,573 חולים מאומתים נכון ל-17 במרס; 104.6 חולים למיליון איש]

14.1 בית הנבחרים³² (Assemblée Nationale)

האסיפה הלאומית בצרפת (הבית התחתון בפרלמנט) הפסיקה את עבודתה למשך שבועיים, לא בגלל התפרצות הנגיף, אלא בשל הבחירות לרשויות המקומיות.³³ היא צפויה לחזור לעבודתה ביום חמישי, 19 במרס 2020, במסגרת ישיבה שהוקדמה מה-23 במרס.

השינויים בעבודה הפרלמנטרית על רקע התפרצות נגיף קורונה התחילו ב-3 במרס ומתעדכנים מעת לעת. עד כה הם התמקדו בנקודות הבאות:

- איסור על נסיעות של חברי פרלמנט לחו"ל וקבלות פנים של משלחות זרות.
- איסור על ארגון פגישות או ביקורים עם אנשים חיצוניים.
- סגירת הגישה לספרייה, לארכיון ולשירותים האדמיניסטרטיביים הניתנים לחברי הפרלמנט.
- סגירת המזנונים בבניין הפרלמנט.

ב-19 במרס צפוי להתקיים מושב פומבי של מליאת הפרלמנט, שיכלול שאילתות לממשלה על נושאים אקטואליים. ישיבה זו תתקיים בנוכחות מספר מצומצם של חברי פרלמנט: בישיבה יהיו נוכחים במליאה שלושה נציגים (שני נציגי הסיעה ויו"ר הסיעה) מכל אחת משמונה הסיעות הפרלמנטריות (כלומר, 24 חברי פרלמנט, כאשר בפרלמנט יש 577 חברים) נוסף על יו"ר האסיפה.³⁴ מגבלה זו על מספר חברי הפרלמנט אמורה לאפשר שמירה על מרחק בטיחות של מטר אחד בין הנוכחים.

הנשיאות (La conférence des présidents) קבעה את סדר היום לישיבה, שיכלול את הנושאים האלה:

³² תשובות נציג האסיפה הלאומית של צרפת לבקשת ECPRD מספר 4354; 18 במרס 2020.

³³ בתקופות בחירות האסיפה הלאומית אינה יושבת כדי לאפשר התנהלות מיטבית של הבחירות.

³⁴ לדברי נציג האסיפה הלאומית, יותר מעשרה חברי פרלמנט כבר נדבקו בנגיף.

- דיון בהצעת חוק לתיקון התקציב והצבעה עליו – על הפרלמנט להתאים את התקציב, שאומץ לפני מספר שבועות, כדי לאשר את ההוצאות הנוספות שנדרשות נוכח התפרצות נגיף קורונה.
- דחיית הסבב השני של הבחירות לרשויות המקומיות.

בנוסף, תתקיים ישיבה שבועית של המליאה לצורך שאילתות לממשלה – בכך, האסיפה הלאומית תמשיך לבצע את משימתה לפקח על הממשלה כפי שנקבע בסעיף 24 לחוקה. נוכחותם של שרים תצומצם על-פי נושא הדיון שייקבע מראש.

הפחתה של מספר חברי הפרלמנט תחול גם על ישיבות ועדה – כך שיוכלו להשתתף שני חברי פרלמנט לכל סיעה, בנוסף ליו"ר הסיעה או לנציגו (כלומר 24 חברי פרלמנט סך הכול, כאשר בשגרה יכולים לכהן בכל אחת מוועדות האסיפה הלאומית עד 73 חברים).

ככלל, סדר היום הפרלמנטרי במליאה ובוועדות צומצם לנושאים הרלוונטיים להתמודדות עם התפרצות הנגיף. עובדי פרלמנט שנוכחותם הפיזית אינה נדרשת בפרלמנט יעבדו מהבית.

לדברי נציג האסיפה הלאומית מדובר באמצעים שננקטו לראשונה נוכח המצב יוצא הדופן, אך לא נדרשו שינויים בחקיקה או בתקנון לצורך נקיטת האמצעים האמורים והם התקבלו בהסכמה בין סיעות הבית. עוד לדבריו, למרות שהאסיפה היא גוף אוטונומי, היא בחרה לאמץ את ההמלצות של משרד הבריאות הצרפתי. כך, בישיבות הוועדות חברי פרלמנט שומרים על "מרחק בטוח" של מטר אחד לפחות האחד מהשני. כמו כן, הציוד בו הם עושים שימוש מנוקה בתדירות גבוהה.

יצוין, כי באסיפה הלאומית אין אפשרות של הצבעה מרחוק, אך יש אפשרות לכל חבר פרלמנט להצביע עבור חבר פרלמנט אחד אחר על סמך יפוי כוח³⁵ (single voting delegation).

14.2 הסנאט³⁶

בשבוע שעבר גם הסנאט היה בפגרה לרגל הסיבוב הראשון של הבחירות לרשויות המקומיות.

השבוע תתכנס מליאת הסנאט כדי לאמץ הצעת חוק שהגישה הממשלה לנקיטת אמצעי חירום למאבק בהתפרצות נגיף קורונה ולתת תוקף חוקי למדיניות לתמיכה כלכלית וחברתית שקבע הנשיא. הוועדה לענייני חוקה התכנסה ב-18 במרס לדיון בהצעת החוק. גם זמן השאלות במליאה יתקיים מדי שבוע לאורך זמן ההסגר של האוכלוסייה.

לדברי נציג הסנאט, הדיונים שמתקיימים הם רק דיונים דחופים שאינם סובלים דיחוי, בעיקר סביב ההתמודדות עם התפרצות הנגיף. נעשה שימוש באולם המליאה ובחדרי הוועדות הרגילים, שכן בסנאט אין בשגרה שימוש בהצבעה מרחוק ולא הופעל מנגנון כזה עדיין.

מנגד, קיים בשגרה מנגנון להצבעה על-פי יפוי כוח (délégation de vote) ובמסגרתו:

³⁵ תשובת נציג האסיפה הלאומית של צרפת לבקשת ECPRD 4346; 16 במרס 2020.

³⁶ תשובת נציג הסנאט של צרפת לבקשת ECPRD 4354; 18 במרס 2020.

- במליאה – חבר סנאט אחד רשאי להצביע עבור כל חברי סיעתו, גם אלה שנעדרים מהבניין, בהסכמת יו"ר הסיעה;
- בוועדות – כל חבר סנאט רשאי לקבל ייפוי כוח להצבעה מחבר סנאט אחד אחר ולהצביע עבור שניהם. באופן זה אפשר להגביל את מספר הנוכחים בישיבות המליאה והוועדות מבלי שהדבר יפגע בתוצאות ההצבעה. לצד האמור לעיל, כל הביקורים, הכנסים וקבלות הפנים בסנאט הושעו. עובדי הסנאט שאינם חיוניים ועובדיהם של חברי הסנאט נשארים בבית ויכולים לעבוד מהבית, במקרה הצורך. כל האמצעים שננקטו עד כה הם בהתאם להוראות התקנון, כאשר השימוש בהצבעה על-פי יפוי כוח הוא אמצעי שגרתי ונפוץ בסנאט. ההחלטות התקבלו על-ידי נשיאות הסנאט על-פי התקנון ובהסכמת כל הסיעות בבית. לדברי נציג הסנאט, אין ציפייה לעימותים פוליטיים משמעותיים בתקופה זו לאור מצב החירום והצורך באחדות לאומית.

15. קנדה³⁷

[569 חולים מאומתים נכון ל-19 במרס; כ-15.1 חולים למיליון איש]

ב-13 במרס החליטו בית הנבחרים והסנאט של קנדה לשנות את לוח מועדי ההתכנסויות שלהם: שני הבתים נעלו את דיוניהם עד ל-20 באפריל (בית הנבחרים) וה-21 באפריל (הסנאט). לפי אתר הפרלמנט לא מתוכננות ישיבות מליאה או ועדות בשני הבתים בתקופה זו³⁸.

יצוין, כי באותו יום, טרם קבלת ההחלטה על נעילת הדיונים, הפרלמנט אישר חוק שמאפשר למושל הכללי (Governor General)³⁹ בתנאים ובמגבלות הקבועים בחוק, לאשר משיכות מהחשבון הממשלתי במקום אישור הפרלמנט הנדרש בדרך כלל למשיכות כאלה.⁴⁰

ההחלטות הנוגעות לעובדי הפרלמנט בכל אחד מהבתים מתקבלות על-ידי צוות ניהול משבר (crisis team), אשר הוקם בכל אחד מהם, ומורכב מהנהלת הארגון. ככלל, הכוונה היא שהפרלמנט ימשיך לספק את כל השירותים הנדרשים בעת הנוכחית, ולכן צוותי המשבר בשני הבתים החליטו, בין היתר, כי כל העובדים אשר תפקידם מאפשר זאת – יעברו לעבוד מהבית, כאשר בכל מחלקה צריך להשאיר לפחות עובד אחד, באופן שיאפשר למחלקה להמשיך למלא את כל החובות הנדרשות ממנה.

³⁷ תשובות הפרלמנט של קנדה לבקשת ECPRD 4354; 19 במרס 2020.

³⁸ אתר בית הנבחרים בקישור: [In the House](#); אתר הסנאט בקישור: [Calendar](#); תאריך כניסה: 22 במרס 2020.

³⁹ המושל הכללי של קנדה הוא נציג המונרכיה בקנדה ולמעשה מהווה ראש המדינה.

⁴⁰ ככלל, בקנדה לכל משיכת כספים של הממשלה מחשבון הבנק הלאומי (Consolidated Revenue Fund) דרוש אישור הפרלמנט; עם זאת, קיים מנגנון לפיו כאשר הפרלמנט התפזר (dissolved) הממשלה יכולה למשוך כספים כאמור, בתנאים מסוימים ובמגבלות שונות, באישור המושל הכללי אשר מוציא לשם כך צו מיוחד (special warrant).

התיקון לחוק שאושר ב-13 במרס, לפני נעילת הפרלמנט, מאפשר למעשה לעשות שימוש באותו המנגנון של אישור בצו מיוחד של המושל הכללי גם כאשר הפרלמנט לא התפזר פורמלית, אך אינו מקיים ישיבות.

16. שבדיה

[1,059 חולים מאומתים נכון ל-17 במרס; 103.8 חולים למיליון איש]

בעקבות התפרצות הנגיף, ראשי הסיעות הסכימו לשנות את צורת העבודה, כך שרק 55 חברי פרלמנט ישתתפו בהצבעות במליאה (במקום 349 חברי פרלמנט). כל חברי הפרלמנט שומרים על תפקידם, אולם צורת מילוי התפקיד משתנה. ההסכם בעניין זה חל בין ה-16 ל-30 במרס. במהלך תקופה זו, לא ניתן יהיה לעשות שימוש בקיזוזים (pairing). הסיעות אחראיות לדאוג לכך שחברי הפרלמנט המצביעים יהיו נוכחים.

הפחתת מספר חברי הפרלמנט לא דרש תיקון חקיקה או תקנון, שכן רוב ההצבעות במליאת הפרלמנט אינן דורשות קוורום. המספר 55 נבחר, שכן הוא מאפשר התפלגות דומה של הקולות לזו שיש בין כל 349 חברי הפרלמנט.

באשר לפעילות הפרלמנטרית – ישיבות המליאה והוועדות מתקיימות. פעילויות בעלות חשיבות מופחתת וסמינרים בהשתתפות מוזמנים חיצוניים בוטלו. לדברי נציג הפרלמנט השבדי, אמצעי הזהירות החלים על כלל הציבור חלים גם על הפרלמנט. ב-11 במרס קבעה הממשלה כי המספר המרבי של אנשים שיכול להיות בחדר יהיה 500. היות שמספר הנוכחים המליאה או בוועדות אינו עולה על מספר זה, הגבלה זו לא משפיע על פעילות הפרלמנט.

באשר לעובדים – מנכ"ל הפרלמנט המליץ לכל המועסקים בו (עובדי המדינה) המסוגלים לכך – לעבוד מהבית.

מדובר בצעדים אשר לא ננקטו קודם לכן.